

درس نامه

"پیدایش تمدن؛ بین النهرین و مصر"

در یک تقسیم بندی کلی، گذشته ی بشر به دوره ی **پیش از تاریخ** و **دوره ی تاریخی** تقسیم می شود. **پیش از تاریخ** به دوره ی طولانی از زندگی انسان ها گفته می شود که با ظهوره او پهنه ی گیتی آغاز شد و تا اختراع خط و گسترش تمدن در حدود **5000 سال** پیش به طول انجامید. انسان های اولیه حدود **4 میلیون سال** پیش در علفزارهای **آفریقا** می زیستند و بعدها گروهایی از آنان به **آسیا** و **اروپا** کوچ کردند. باستان شناسان مراحل زندگی انسان های پیش از تاریخ را بر اساس **نوع اقتصاد معیشتی** و ابزارهای متناسب با آن به دوره ی **گردآوری خوراک** و دوره ی **تولید خوراک** تقسیم کردند.

مهم:

انسان های اولیه از پناهگاههای طبیعی مانند **غارها** و نیز **کلبه های** که از شاخ و برگ درختان و گیاهان می ساختند، برای حفظ جان خود بهره می بردند. یکی از اتفاقات مهم دوران پیش تاریخ **افروختن آتش** و به کارگیری آن بود.

***سنگ** اصلی ترین ماده ای بود که انسان های نخستین از آن برای ساختن ابزار استفاده کردند.

کشاورزی به منظور کاشت، داشت و برداشت محصول از دوره گردی دست برداشتند و نخستین روستاها سوکونتگاه دائم ایجاد شد.

به دلیل تولید اضافه به نیاز، عده ای به فعالیت دیگری غیر از خوراک مانده ابزار سازی، سفالگری، پارچه بافی و... تخصص یافتند.

در نتیجه ی تولید مازاد بر نیاز، داد و ستد میان روستاها به تدریج آغاز شد و زمینه ی آشنایی با مناطق مختلف را با اداب و رسوم مهارت ها و اندیشه های یک دیگر فراهم آورد.

مهمترین پیامد های کشاورزی

تمدن های نخستین:

1- **بین النهرین:** یا میان دو رود به معنای سرزمین های میان دورود دجله فرات در کشور عراق کنونی است. جغرافیای تمدن بین النهرین فقط محدود به سرزمین های میان دورود دجله و فرات نیست و شامل تمامی سرزمین های پست غرب فلات ایران می شود.

2- **سومر:** اولین در ناحیه ی جنوبی بین النهرین ، معروف به سومر به وجود آمدند. سومر همچنین نام یکی از اقوام کهن ساکن این ناحیه نیز بود. **اور- اوروک - لاگاش و کیش** از جمله شهرهای مهم سومر به حساب می آمد. هریک از این شهرها به همراه روستاهای پیرامون خود دارای حکومتی مستقل بودند. که به آنها **دولت- شهر یا کشور - شهر** گفته می شد که اغلب در حال رقابت و جنگ بودند.

مردم بین النهرین از جمله سومریان، خدایان متعددی را می پرستیدند و اعتقاد داشتند که هر شهر از آن خدایست. برای خدایان خود جشن بر پا می کردند ، قربانی می کردند و آنان معتقد بودند که خدایان انسان را برای خدمت به خود آفریدند و اگر در این کار کوتاهی کنند خدایان با فرو فرستادن سیل یا طوفان انسان را تنبیه خواهند شد.

قوم **اکدی** که در **مرکز بین النهرین** می زیستند با فرمانهی **سارگن** بر کشور- شهرهای سومر مسلط شدند. امپراطوری سارگن حدود **دو قرن** دوام آورد و در پی آن دورانی از بی ثباتی ضعف فرا رسید. به تدریج قوم دیگری به نام **اموری** قدرت خود را در **مرکز** و بین النهرین گسترش دادند که به **بابل قدیم** شهرت یافت و اقدامات مهمی در زمینه ی **کشور داری ، کشاورزی و قانون گذاری** انجام داد. بخش عمده ای از شهرت حمورابی در تاریخ بخاطر **قانون نامه ای** است که بر جا گذاشت که به عنوان **نخستین** قانون گذاری جهان به شمار می رود. این قانون نامه شامل مجموعه ای از قوانین مربوط به زراعت، آبیاری، کشتیرانی، خرید و فروش برده، ارث، ازدواج، و مجازات های انواع جرم است. بعد از اموری **آشوری** که قوم جنگ جویی بودند با حملات پی در پی توانستند بر قلمروها ثروت و خود بیافزایند.

تمدن مصر:

مورخان تاریخ تمدن مصر را به سه دسته تقسیم می کنند: 1- امپراطوری قدیم، 2- میانه، 3- جدید
مصریان باستان خدایان زیادی را می پرستیدند حداقل نام چند هزار خدا در نوشته های مصری شناسایی شده است. یکی از فرعون های دوره ی جدید به نام **آمن هوتپ چهارم** کوشید تا یگانه پرستی را به شکل پرستش خدای **خورشید** در بیاورد ولی پس از مرگ وی **کاهنان** که نقش مهمی در **فرهنگ** مصر داشتند بار دیگر پرستش چند خدایی را رواج دادند. یکی از دستاوردهای برجسته ی تمدن مصر باستن، اختراع خط **هیروگلیف و دموتیک** بود که از هر کدام در جاهای مختلف استفاده می شد. همچنین با استفاده از **نی**، کاغذی به نام **پاپیروس** ابداع کردند.

تست:

1) از شهر های مهم سومر می توان و و را نام برد.

3) کیش - آشور - اورک - لاگاش

1) اور - اورک - بابل - لاگاش

4) اور - اورک - لاگاش - کیش

2) اور - کیش - بابل - لاگاش

2) شهرت حمورابی به چه دلیل بود؟

3) نیروی دریایی

1) قانون گذاری

4) فتوحات فراوا

2) قدرت

جواب سوال اول: 4

جواب سوال دوم: 1